

berek, ott nyomor tanyázik, ott boldogtalan lesz minden szív, s romokba omlik minden rend és béke.

Ugy-e, gyermekek, mi élni akarunk, élni és dolgozni, hogy a Magyarok Nagyasszonyának országa újra nagy legyen, újra egész s egy legyen! Mi fel akarjuk támasztani a porba hullott ezeréves országot. Ehhez pedig olyan honfoglalókra van szükség, akik Imre királyfit vallják példaképüknek, benne látják vezérüket, őt követik minden cselekedetükben.

Imre királyfi velünk van, hív, szólit bennünket, hogy élére állva seregünknek, visszafoglaljuk vele és általa édesapja országát: az ezeréves szép, nekünk a legdrágább Magyarországot!

Kövessétek szívvel-lélekkel példaképeteket: Imre királyfit!

Szent Erzsébet napra

Kedves Gyermekeim!

Összejövünk minden év novemberében e napon, hogy megemlékezzünk egy magyar királyleányról, aki azzal tette halhatatlanná nevét, hogy nagyon szerette az elhagyottakat s a szegényeket. Képeit, szobrait ott látjuk templomainkban, a köztereken s ahogy elhaladunk előtte, arra figyelmeztet bennünket: teljesítsük mi is az isteni parancsban reánk rótt köteleességünket úgy, amint azt e magyar királyleány, Árpádházi Szent Erzsébet cselekedte.

Talán sohasem volt még annyi a nyomor, a szegénység a földön, mint napjainkban. Bárhová tekintünk, ott látjuk a sötét képet, amelyet az inség, az elhagyott szegénység fest szemünk elé. Éhező édesanyák, karjukon táplálékért siró gyermekkel! Milyen szomorú látvány az ilyen! Nincs szívfájdítóbb érzés talán a világon e kép-nél, s mégis, ma is vannak, sőt talán többen, mint gondolnánk, akik érzéketlenül mennek el a világ legmegrázóbb képe előtt, pedig tudnának rajta segíteni, csak érzéketlenek a nyomoruság, a kétségbeesett szegénység iránt. Pedig de eszébe juthatna az ilyen szivtelen, könyörtelen embereknek: ma neked, holnap nekem! Igen, gyermekeim, az élet sokszor megteszi ezt a tréfát a szivtelennel: a hatalomból, gazdagságból, a fényes palótából kiforgatja egykettőre a szivtelent s akkor... maga is megtanulja a szegénység gyötrő fájdalmát, de ki szánja még azt, aki maga könyörtelen, irgalmatlan volt a szegényekkel szemben?

A mai magyar leányoknak nem lehet szebb, követésre méltóbb példaképet, védőszentet állítani a mi

Szent Erzsébetünknel. Alakja a nemesség, szépség és tiszta szív megtestesítője volt.

Kora, amelyben élt, éppen olyan nyugtalan, lázas és forrongásban volt, mint a mienk. Gazdagok szemkáp-ráztató fényüzése és pompája az egyik oldalon, népkönyhára járó sokgyermekes családanyák és apák a másikon... Ennek a kornak volt védőangyala Szent Erzsébet, II. Endre királyunk leánya.

Pozsonyban született, a régi koronázó városban s már kora ifjúságában eljegyezték egy német gróffal. Így került a négy esztendős kis magyar királyleány Thuringiába, ahol Wartburg várában nevelkedett.

Bizony az ő gyermekkorra sem volt boldog. A fejedelmi nevelőszülőknek mindig idegen maradt a magyar királyleány, s amikor hirül vitték, hogy édesanyját, Gertrudis királynét Magyarországon megölték, megbánták választásukat s ezt nem is titkolták a kis Erzsébet előtt. Különösen nevelőanyja, Zsófia és annak leánya, Ágnes bántak vele keményen s éreztették mostoha sorsát a magyar királyleánnyal. Legszívesebben talán vissza is küldték volna hazájába, ha vőlegénye, aki igazán szerette, nem áll melléje. Lajos, aki atyja halála után ura lett a fejedelemségnek, tiszta szívből szerette a magyar királyleányt s alig érte el Erzsébet királyleány tizenhatodik évét, felesége lett a német fejedelemnek. Erzsébet királyleány végre elérhette vágyai célját: a boldog, megelégedett családi életet, amely az emberséges uralkodás és a jótékonykodás boldog idejét hozta meg számára. Jóllelkűségében annyira megy, hogy nemcsak maga táplálja napról-napra az éhezőket, ápolja a betegeket, hanem szegényházat alapít, menedékházat épített az elhagyottak számára, s kórházat állít betegeinek. Fáradhatatlan jótékonykodása mellett is megmaradt azonban példás feleségnek, odaadó, gondos édesanyának, amikor három gyönyörű gyermekkel ajándékozta meg az ég. De a lelkieknek is talált időt: dolgozott és — imádkozott.

A boldogság évei azonban csakhamar elszárváltak felőle. Annyira szeretett férje, az ifju fejedelem a Szentföldre indult egy kereszteshad élén s többé nem tért vissza, ott esett el annak ostromában. Halálával kezdődött a magyar királyleány igazi kálváriája. Nevelőanyja most már nyíltan felléphetett ellene. Télviz idején, három kis gyermekével üldözi ki Erzsébetet a kastélyból s még anynyit sem tett meg neki, hogy hazaküldte volna hazájába, Magyarországba, hanem a legnagyobb szegénységbe, nélkülözésbe taszította az édesapát vesztett kis családot. Am itt, ekkor lesz a magyar királyleány hőssé, szentté, a szenvedések és megpróbáltatások óráján. Nem panaszkodik,

nem siránkozik sorsán, hanem »Te Deumot« énekel s el-lenségeiért fohászkodik.

Munkához nem szokott, csak adakozni tudó két kezével keresi meg most kis családja kenyerét, varrja gyermekeinek ruháját, ápolja, gondozza őket, de mindezek mellett még szegényeire, betegeire is gondol, őket sem hagyja el. S talán most adott a legszivesebben, abból a kevésből, amije volt. Lelke kiapadhatatlan a nemes gazdagságban: vigasztal, amikor ő maga is vigasztalásra szorulna; gyógyít, pedig maga is orvoslást kívánna, reményt gyűjt a csüggedőben, holott az ő jövője volt a legvigasztalanabb.

Igy folytak évei örökös munkában s állandó jótékonykodásban. Nagy inségének híre eljutott atyjának, a magyar királynak udvarába is. Ez haza akarja vitetni s meg akarja büntetni a gonoszlelkű asszonyt, aki királyi gyermekét így megalázta, de Erzsébet megengeszteli a haragos édesapját, s ott marad továbbra is a nyomorban, a nélkülözésben, hogy gyermekeit nevelje, betegeit, szegényeit ellássa.

Mikor pedig gyermekeinek jövőjét biztosítva látta, egészen a szegényeknek, betegeknek szentelte életét. Hogy a betegápolásban legyőzze természetete ellenállását, megcsókolta a bélpoklost és saját ágyában ápolta a ragályos beteget.

Olyan bőkezű volt az alamizsnaosztásban, hogy magának szinte semmije sem maradt. Az Ur Jézust látta minden elhagyottban, minden betegben. Hősök és szentek vére folyt ereiben és lelki öröksége önfeláldozó cselekedetekre serkentette. Elhatározása, hogy betegei és szegényei mellett marad, annyira erős volt, hogy amikor férje halála után egy hatalmas császár kéri meg kezét, hogy legyen a felesége, visszautasítja azt és nyomorult faviskóban tengeti életét, csakhogy szegényei s betegei között lehessen továbbra is.

Élete így telt el ifjan felemésztyödvé az Isten- és emberszeretben. Huszonötödik életévében, 1231-ben adta vissza nemes lelkét Teremtőjének. Wartburgban temették el. Négy év múlva IX. Gergely pápa az Egyház szentjei közé iktatta. Sokat szenvedett, de minden szenvedés ellenére is egyre nemesebb szívét Cambrayban örzik, ereklyéit Brüsszelben, Marburgban, Hannoverben, Kölnben, Bécsben és Boroszlóban helyezték oltárra, hogy ez évfordulón a keresztény világ sok-sok millió hive fonja be emlékezése rózsaszirmaival Szent Erzsébetet... a magyar királyleányt...

Életéből két csoda közismert. Az egyik, amikor egy tályos beteg ágyába fektetett, ápolt s később hazatérő férje az ágyban — helyén — a szenvedő Üdvözítőt ta-

lálta. A másik, amikor kötényében a szegényeknek szánt kenyérdarabok rózsákká változtak.

Lehet-e ma magyar leánynak méltóbb példaképet választani Árpádházi Szent Erzsébetnél, amikor ma is megszorozódott a szegények, az elhagyottak száma s annyi éhező, nélkülöző, nyomorgó, testi és lelki betegségben szenvedő eseng irgalmas cselekedetünkért, jó szívvvel adott alimizsnánkért. Megtanulhatjuk példájából azt, hogy soha sincs olyan kevés, amiből még adni ne lehetne egy nálunk szegényebbnek.

Kedves Gyermekeim! Magyarországot, a mi édes hazánkat egy régi ének virágos kertnek nevezi. Ma nem virágos kert a mi szegény hazánk. Virágait letépdésték földjeiről, elrabolták minden kincsét. Forduljunk hát Szent Erzsébethez, segítsen kérni nekünk, szegény magyaroknak igazságot, a régi Magyarországot, jobb, emberibb megélhetés minden magyarnak. Járjon közbe érettünk a Menyeyi Atyánál, s esdekелjen ki Tőle egy új rózsacsodát: hogy mindenkinek jusson egy darab jóízű kenyér s a kenyér nyomán fakadjon ki a szivekből az önzetlen szeretet virága. Szent Erzsébet példát adott nekünk az irgalmaságra, higyjétek el, ma is csak a szeretet s az emberi lélekület tudja megváltani ezt a gyűlölködő világot!

Kard és lilom

Egy üde kép az ősmagyar homályon:
Káprázat-é, vagy értelmes való?
Fehér valóság, oly szép, mint az álom,
Mebúsult korra hittel szárnyaló;
A messze multból dal csendül szívembe:
Egy szent királynak volt egy szent fia, —
S mint mikor éjre hajnal száll derengve,
Elöttem áll egy ifjú dalia.

Csak kandikálj az erdő rejtekébe,
Bújósdit játszó pajkos napsugár;
Királyfi jár ott, Árpád nemzedéke,
Liljomként ékes, tölgyszálként sudár;
Nyomán ősz Gellért lépdegél vidáman,
Dúdolni, halkán, új nótát se rest, —
Igy fénylik együtt Isten templomában
Honvédő kard és megváltó kereszt.